

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntöne 21.6.2010, MMM 03900/2008

LAUSUNTO VESIHUOLTOLAIN TARKISTAMISTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Vesi- ja viemärlaitosyhdistykseltä lausuntoa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän loppuraportista (työryhmämuistio MMM 2010:6). Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa lausuntopyynnön johdosta kunnioittavasti seuraavaa:

Vesihuoltolain soveltamisala (2 §) ja määritelmät (3 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että soveltamisalasäännöksen selventäminen on tarpeen. Lain perusteluissa ja soveltamisalapykälässä on syytä tuoda entistä tarkemmin esille se, että vesihuoltolain sovelletaan ainoastaan asutuksen vesihuoltoon ja asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että vesihuoltolain soveltamisalan lähtökohtana tulee olla lähinnä asutuksen vesihuollon tarpeet ja vaatimukset. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tarpeellisena vesihuoltolain 2 §:n tarkistamista loppuraportissa ehdotetun mukaisesti.

Lisäksi Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tarpeellisena lakiehdotuksen 3 §:n 8 kohdassa olevaa hulevesiviemäroinnin määritelmää, mikä osaltaan selventää maankäyttö- ja rakennuslakiin ja vesihuoltolakiin ehdotettujen hulevesisäännösten eroa.

Valvontaviranomaiset (4 §)

Vesihuoltolaki on laaja-alainen. Se sääntelee asioita terveyden, ympäristönsuojelun, yhdyskuntarakentamisen, liiketoiminnan, markkinoiden, kuluttajansuojan, asutuksen ja asutukseen vesihuollon puolesta rinnastettavan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan näkökulmasta.

Voimassaolevan lain valvontaviranomaisia koskeva säännös jättää toimivaltajaan ja roolit hiukan epäselviksi. Laki sisältää monia asioita, joissa pakkokeinojen käyttö niin kiinteistöä kuin laitostakin kohtaan voi tulla mahdolliseksi. Näin ollen valvontaviranomaisten roolien selventäminen on tarpeen. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tarkoituksenmukaisena, että vesihuoltolain 4 §:ää selvennetään loppuraportissa ehdotetulla tavalla. Samalla tulee tarkistaa, onko lain 2 ja 3 luvuissa sellaisia säännöksiä, jotka eivät luontevasti kuulu viranomaisvalvonnan eivätkä pakkokeinojen käytön piiriin.

Vesihuollon yleinen kehittäminen (5 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että vesihuollon kehittämissuunnitelma on syytä pitää joustavana välineenä, johon ei liity oikeudellisia vaikutuksia. Vesihuollon kehittämissuunnitelma on työkalu, jota voidaan käyttää pidemmän aikavälin määrittelyihin vesihuollon piiriin saatettavasta alueista. Perusteluissa todetaan s. 73, että kaikkien kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten tulisi osallistua kehittämissuunnitelman laatimiseen.

Perusteluissa tulisi kuitenkin tuoda selvemmin esille, että myös kunnan alueella toimivat vesiosuus-kunnat tulee ottaa mukaan kehittämissuunnitelman valmisteluun, jotta niitä ei unohdeta. Lisäksi vesi-huollon kehittämissuunnitelmassa tulee ottaa huomioon kunnassa myös sellaiset alueet, joiden vedenhankinta ja jätevedet on tarkoitus hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelmillä.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan opastus ja koulutus ovat keskeisiä apuvälineitä suunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää myös tärkeänä kunnan eri toimijoiden yhteistyötä vesihuollon kehittämissuunnitelman laadinnassa ja kehittämissuunnitelmasta tiedottamista.

Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan valvontaviranomaiselle tulisi varata tilaisuus tulla kuulluksi laadintavaiheessa. Kuulemismahdollisuuden tarjoaminen on sinänsä perusteltua, mutta sen merkitystä tulisi täsmentää, jotta se ei johtaisi oikeudellisten vaikutusten syntymiseen. Kuulemisen tulisi olla luonteeltaan paremminkin asiantuntijakuuleminen eikä ennakkovalvontaa.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue ja sen hyväksyminen (7 ja 8 §)

Voimassaolevan vesihuoltolain 8 §:n 2 momentti tulee säilyttää myös vesihuoltolakia tarkistettaessa. Sen mukaan toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti. Se on entistään tärkeämpi, kun paineet haja-asutusalueiden viemärintiin kasvavat valtioneuvoston asetukseen (542/2003) sisältyvän määräajan lähestyessä.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää 7 §:n muutosehdotusta pääosin toteuttamiskelpoisena. Yhdistys katsoo kuitenkin, että 7 §:n perusteluissa tulee tuoda selvemmin esille, että pelkkä kehittämissuunnitelmaan sisällytetyn rajauksen tai kaavan olemassaolo ei edellyttäisi toiminta-aluetta, vaan sen hyväksyminen tulisi ajankohtaiseksi vasta, kun suunnitelman toteuttaminen alkaa käytännössä.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että toiminta-alueen hyväksymiseen vaikuttaa olennaisesti, kuinka liittämismahdollisuudesta vapauttamista koskevat säännökset kehittyvät. Lisäksi toiminta-alueen hyväksyminen edellyttää mm. viranomaisten ja alueen asukkaiden sitoutumista. Jos vapautuksen saaminen helpottuu, toiminta-alueen ennakoiva määrittely ei ole käytännössä mahdollista. Silloin toiminta-alueet voidaan määrittellä vasta, kun on saatu sitoumukset niiltä, jotka ovat halukkaita liittymään. Jos liittämismahdollisuudesta myönnetään runsaasti vapautuksia, vesihuollon kustannusten maksajia on suunniteltua vähemmän, mikä voi heikentää mahdollisuuksia vesihuollon taloudelliseen ja asianmukaiseen hoitamiseen alueella.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että tavoitteellisen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavan aikataulun asettaminen toiminta-aluepäätökseen voi hälventää epävarmuutta siitä, milloin alue saateetaan verkoston piiriin ja kiinteistö voidaan liittää (8 §). Aikataulun tulee olla tavoitteellinen, koska yhdyskuntakehitystä on joskus vaikea ennustaa ja yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa myös vesihuollon rakentamismahdollisuuksiin.

Vesihuoltolain 8 §:n mukaan hyväksyttäisiin yhtenäinen vedenhankinnan ja jätevesiviemäroinnin toiminta-alue, jonka eri osissa näiden verkostojen laajuus ja laitoksen tehtävät voivat vaihdella. Säännösehdoituksen mukaan hulevesiviemäroinnin toiminta-alue voisi olla erikseen. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää erillistä hulevesiviemäroinnin toiminta-aluetta tarkoituksenmukaisena

Yleisenä käytäntönä on ollut erillisten toiminta-alueiden hyväksyminen vedenhankinnalle, jäteveden viemäroinnille ja huleveden viemäroinnille. Se oli tapana ennen vesihuoltolakia, mutta se on ollut yleistä vesihuoltolain voimaantulon jälkeenkin. Vesi- ja viemärlaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan se on toiminut käytännössä hyvin. Siksi ehdotammekin säännöksen tarkistamista niin, että huleveden viemäroinnin lisäksi myös vedenhankinnalle ja jäteveden viemäroinnille voitaisiin hyväksyä omat toiminta-alueet.

Toiminta-alueen supistaminen (8 a §)

Usein vesihuoltolaitokset nähdään jatkuvasti laajentuvina laitoksina. Laitoksen toiminta-alueeseen voi kuulua kuitenkin myös haja-asutusalueita, joilta asukkaat muuttavat pois joko kokonaan tai suureksi osaksi. Tällaisilla alueilla palvelun käyttö voi käydä niin vähäiseksi, että sitä ei pystytä asianmukaisesti turvaamaan. Tällaisten tapausten varalta tulee luoda menettelytavat, joilla palveluiden tarjoaminen voidaan tarvittaessa lopettaa.

Loppuraportin 8 a § on jäänyt kesken. Säännöksessä tulisi ensin määritellä, mitä toiminta-alueen supistamisella tarkoitetaan. Tällainen määritelmä puuttuu. Sen jälkeen todettaisiin, että kunta päättää siitä, millä keinoin supistettavaan toiminta-alueeseen kuuluvien, mutta supistamispäätöksen jälkeen sen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen vesihuolto voidaan turvata.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tarpeellisena säännöstä, jonka mukaan vesihuoltolaitoksen toiminta-aluetta voitaisiin supistaa, kun vesihuollon taloudellinen ja asianmukainen hoitaminen alueella ei ole enää mahdollista. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää myös kohtuullisena, että vesihuoltolaitos maksaisi hyvityksen kiinteistön vesihuoltolaitteistosta siltä osin kuin se jäisi hyödyttömäksi. Samalla yhdistyksen näkemyksen mukaan on tärkeää, että vesihuoltolaitos ei ole enää toiminta-alueen supistamisen jälkeen velvollinen huolehtimaan kiinteistön vesihuollosta.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tärkeänä, että laissa annetaan jatkossakin mahdollisuus muuttaa toiminta-aluetta ja tarkistaa sen rajauksia myös edellä 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Toiminta-alueen pienentämiseen ei tule liittää lisäedellytyksiä, kun pienennettävässä osassa ei ole liitettuja kiinteistöjä. Ehdotetussa 8 a §:ssä tarkoitettu toiminta-alueen supistamismenettely tulee rajata vain sellaisiin tilanteisiin, että vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettuja kiinteistöjä jätetään toiminta-alueen ulkopuolelle ja niiden palveleminen lopetetaan.

Sopimuksen irtisanominen

Tässä yhteydessä Vesi- ja viemärlaitosyhdistys kiinnittää huomiota sopimuksen irtisanomiseen toiminta-aluetta supistettaessa, josta sanotaan lakiehdotuksen 24 §:ssä. Sopimuksen irtisanomisen edellytyksenä on 24 §:n mukaan kiinteistön vesihuollon turvaaminen niin, että asiakkaalle ei aiheudu ylimääräisiä kustannuksia tästä. Ylimääräisten kustannusten välttäminen tulisi liittää jo toiminta-alueen supistamisen edellytyksiin eikä sopimuksen irtisanomiseen, koska toiminta-alueen supistamisen tarkoituksena on verkoston kautta tapahtuvan vesihuollon lakkauttaminen.

Liittämiskohdat (12 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että lainsäädännössä ei tule asettaa yksityiskohtaisia vaatimuksia liittämiskohdan sijainnille. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että sen tulee olla vesihuoltolaitoksen päätettävissä.

Kaupunkien keskustoissa ja taajamien ulkopuolella olosuhteet ovat erilaiset, joten liittämiskohtaa ei yleensä voida määrätä samalla tavalla. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys on selvityksissään todennut, että liittämiskohdan muuttaminen on vesihuoltolaitokselle iso taloudellinen kysymys. Liittämiskohdan sijainnista aiheutuvien kustannusten kohtuullisuutta onkin yleensä tapana turvata muulla tavoin. Nyt on tärkeää, että varat saadaan riittämään vesihuoltolaitosten verkostojen kunnossapitoon ja saneerauksiin sen sijaan, että niitä käytettäisiin kiinteistöjen liittämiskohtien muuttamiseen.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää vesihuoltolain 12 §:n tarkistamista tarpeettomana ja lisävaatimusten asettamista vesihuoltolaitoksille kohtuuttomana. Yhdistys katsoo, että jos säännöstä halutaan kuitenkin tarkistaa, vesihuoltolain 12 §:n muutosehdotus ja sen perustelut muodostavat nyt tasapainoisen kokonaisuuden. Ne ovat riittäviä ehkäisemään liittyjälle kohtuuttomat tilanteet. Lisäksi yhdistys toteaa, että asetuksen antaminen ei ole tarpeen, joten asetuksen antamisvaltuus on syytä poistaa 36 §:n 1 –kohdasta.

Vesihuoltolaitteiston suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito ja käyttö (13 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että 13 § on edelleen tarpeellinen. Se kuuluu niihin säännöksiin, joilla turvataan vesihuollon asianmukaisuutta kiinteistöllä.

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudet (15 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että vesihuoltolaitoksen velvollisuus olla selvillä käyttämänsä raakaveden määrään ja laatuun kohdistuvista riskeistä ja laitteistonsa kunnosta on omiaan edistämään vesihuollon turvallisuutta ja toimintavarmuutta pitkällä aikavälillä. Yhdistys toteaa, että kovin yksityiskohtaiseen sääntelyyn ei tule kuitenkaan mennä. Yksityiskohtaisten säännösten sijasta edellä mainituissa asioissa vesihuoltolaitokset tarvitsevat ennen kaikkea tarkoituksenmukaista ohjeistusta.

Raakaveden tarkkailu

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tärkeänä, että vesihuoltolaitoksen tarkkailuvelvollisuuksia ei uloteta pidemmälle kuin mitä asianmukaisen vesihuoltopalvelun toimittaminen asiakkaille edellyttää. Näin ollen vesihuoltolaitoksen velvollisuuden kartoittaa käyttämänsä raakaveden riskitekijöitä tulee liittyä palvelun laadun ja asiakkaiden terveyden turvaamiseen. Sivulla 59 oleva säännösehdotus (15 §) ja sen perustelut (s. 79 – 80) ovat tältä osin asianmukaiset. Säännöstä tulee myös soveltaa ohjeita laadittaessa ja muutenkin käytännössä niin, että vesihuoltolaitoksia ei aseteta muiden toimintojen/toimijoiden aiheuttamien tarkkailutarpeiden maksajiksi.

Lisäksi Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että lain jatkovalmistelussa on syytä vielä harkita, tulisiko raakaveden tarkkailua koskevat säännökset sijoittaa ennemmin terveydensuojelulakiin kuin vesihuoltolakiin.

Vesihuoltolaitoksen velvollisuus olla selvillä laitteistonsa kunnosta

Vesihuoltolain 15 §:n muutosehdotuksen toteuttaminen käytännössä ei käy selvästi ilmi väliraportin tekstistä. Siinä ei selvästi sanota, mitkä ovat ne keinot, joilla vesihuoltolaitos voi osoittaa olevansa selvillä laitteistonsa kunnosta. Yksityiskohtaisia vaatimuksia ei tulisi asettaa tältä osin, koska eri ikäiset laitteet ja laitokset eivät välttämättä sovi saman menetelmän piiriin. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että selvillä olon osoittamiseen tulee riittää esimerkiksi laitteiston kunnan suunnitelmallinen tarkkailu ja saneeraustarpeiden kartoittaminen.

Vesihuollon erityistilanteisiin varautuminen (15 a §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että vesihuoltopalveluiden toimivuus kaikissa tilanteissa on yhteiskunnallisesti ensiarvoisen tärkeää. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että ehdotettu vesihuoltolaitoksia koskeva velvoite riskinarviointiin ja suunnitelmalliseen varautumiseen parantaa vesihuollon toimintavarmuutta ja selkeyttää erityistilanteisiin varautumisen suunnittelua. Riskien arviointi tulee vaahtimaan ohjeistusta, jossa voidaan esittää erilaisia tapoja riskinarvioinnin suorittamiseen erilaisilla vesihuoltolaitoksilla.

Pykälän 2 momentin nojalla vesihuoltolaitoksen olisi ryhdyttävä varautumissuunnitelman perusteella tarvittaviin konkreettisiin toimenpiteisiin, jotta toiminta jatkuisi mahdollisimman häiriöttömästi erityistilanteissa. Nämä toimenpiteet voivat edellyttää investointeja toimintavarmuuden parantamiseksi tai erityistilanteissa toimimisen mahdollistamiseksi. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että vesihuoltolaitosten lähtötilanne on erilainen. Näin ollen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutuksen rahoitukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Sellaiset asiakkaat, joiden toiminnalle esim. häiriötön vedensaanti on ensiarvoisen tärkeää, olisi syytä velvoittaa niiden toimintaa koskevassa lainsäädännössä varautumaan erityistilanteisiin. Lisäksi mahdollisuutta saada valtiolta tukea tällaisissa tapauksissa on syytä kehittää. Esimerkiksi karjatiloiilla on tärkeää varautua sähkön ja veden saannin turvaamiseen erityistilanteissa myös omin toimenpitein.

Maksut (19 §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan 19 §:n muutos on perusteltu. Kustannusvastaavuuden kannalta on tärkeää, että säännöksessä annetaan mahdollisuus veloittaa käyttömaksua myös huleveden viemäroinnistä. Lisäksi siihen on mahdollista käyttää muitakin säännöksessä tarkoitettuja maksuja.

Korvaus yleisten alueiden hulevesiviemäroinnistä (19 a §)

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää uutta säännöstä merkittävänä edistyksenä. Monilla vesihuoltolaitoksilla yleiset alueet ovat keskeisiä hulevesien tuottajia ja määrät ovat suuria. Säännös on lisäksi välttämätön, jotta vesihuoltolakiin ehdotettujen 20 §:n sekä 20 a ja b §:n vaatimukset voidaan toteuttaa. Edellä mainittujen säännösten tarkoituksena on lisätä maksujen ja maksuperusteiden läpinäkyvyyttä ja laitosten talouden julkisuusvalvontaa. Uusi 19 a § onkin tarpeen mm. siksi, että uudet säännökset eivät anna mahdollisuutta piilottaa yleisten alueiden hulevesikustannuksia esim. muilta asiakkailta veloitettaviin jätevesimaksuihin.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että yleisten alueiden hulevesiviemäroinnin kustannuksilla tarkoitettaisiin sen kaltaisia kustannuksia, joita yleensä aiheutuu vesihuoltolaitokselle kiinteistöjen hulevesien viemäroinnistä, esimerkiksi verkoston ja siihen liittyvien rakenteiden rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksia, liittämiskustannuksia ja huleveden viemäroinnin kustannuksia.

Kustannuksia on vaikea määritellä yleispätevästi, koska käytännöt vaihtelevat eri kunnissa. Katualueella kunta tekee itse hulevesiviemärointiin liittyviä töitä tai antaa ne vesihuoltolaitoksen tehtäväksi. Näin ollen kunnan ja vesihuoltolaitoksen välinen työnjako katualueella vaikuttaa siihen, mitä kustannuksia kunnan tulee korvata vesihuoltolaitokselle.

Vesihuoltolaitosten talouden valvonta

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että lakiehdotuksen useissa pykälissä tehostetaan vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyden toteutumista. Raportissa todetaan s. 42, että pelkästään läpinäkyvyyden avulla toteutuva valvonta ei riitä. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että jo niillä toimenpiteillä, joihin loppuraportin ehdotuksissa pyritään, saataisiin parannus nykytilaan.

Jos kuitenkin päädytään loppuraportin s. 41 mainittuun vaihtoehtoon 3, jonka mukaan perustettaisiin uusi valvontaviranomainen (ns. regulaattori), on tarpeen huolehtia siitä, että kustannukset ja tietojen toimittamista koskevat vaatimukset eivät muodostu vesihuoltolaitoksille raskaiksi. On syytä varoa kehittämästä byrokratiaa, joka veisi liikaa voimavaroja vesihuoltolaitoksen ydintehtävien hoitamiselta. Lisäksi regulaattori ei voi toimia riittävästi asioiden ratkaisijana yksittäistapauksissa. Sen tulee saada keskittyä niihin asioihin, joilla on yleistä merkitystä mm. laitosten taloudelle ja hinnoittelulle ja joissa tarvitaan yleisiä pelisääntöjä.

Jos vesihuollon viranomaisvalvontaa päätetään lisätä, Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että on perusteltua selvittää Energiamarkkinaviraston soveltuvuutta vesihuoltolaitosten talouden ja toiminnan valvontaviranomaiseksi. Sillä on kokemusta energialaitosten valvonnasta ja se on tarpeeksi etäällä toimijoista ja näiden asiakkaista, joten sen olisi mahdollista suhtautua valvontaan objektiivisesti ja neutraalisti.

Loppuraportissa käsitelty valvontalautakunta olisi tarpeen yksittäisten riita-asioiden ei-sitovana ratkaisuforumina siitä huolimatta, että jokin muu ehdotetuista valvontamalleista otettaisiin käyttöön. Asiakasta kiinnostaa lähinnä omien ongelmakysymysten ratkaiseminen, ei niinkään maksujen muodostumisen yleiset periaatteet. Tuomioistuintie koetaan jäykäksi ja kalliiksi eikä kuluttajariitalautakunta ole kaikkien asiakasryhmien käytettävissä. Lautakunnassa olisi edustettuna eri intressitahot, jotka katsoisivat asioita osapuolten näkökulmasta. Lautakunnan ratkaisukäytännöstä saataisiin arvokasta aineistoa, jolla ratkaistaisiin monia tulkintakysymyksiä.

Vesihuoltolaitoksen kirjanpidon eriyttäminen ja toimintakertomuksen laatiminen (20 §)

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys pitää voimassa olevan 20 §:n tarkistamista tarpeellisenä. Voimassa olevan lain säännös on jättänyt avoimeksi tavan, jolla kirjanpito eriytetään. Tämä on johtanut siihen, että joissain kunnissa on käytetty ns. laskennallista eriyttämistä, jossa tasejatkuvuus ei toteudu. Muutetussa säännöksessä vaatimuksia on täsmennetty, mutta on syytä tarkistaa, antaako säännöksen sanamuoto vieläkin riittävästi tukea sille, että valitaan sellainen eriyttämistapa, jossa tasejatkuvuus toteutuu.

Tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkaiseminen (20 b §)

Säännös selkeyttää vesihuoltolaitoksen tiedottamisvelvollisuutta. Tietojen julkaisemisen tietoverkossa tulisi nykypäivänä riittää täyttämään lain vaatimukset.

Vesihuollon tietojärjestelmä (20 c §)

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys kannattaa ehdotusta yhteisestä tietojärjestelmästä. Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys pitää tärkeänä, että vesihuoltolaitosten käytössä oleva tunnuslukujärjestelmä integroidaan tarkoituksenmukaisella tavalla vesihuollon yhteiseen tietojärjestelmään. Yhteisen tietojärjestelmän tulisi muodostaa kattava ja joustava tietoaalusta, johon vesihuoltoalan eri toimijatahot (viranomaiset, vesihuoltolaitokset, jne.) voivat tiedontarpeidensa mukaisesti liittyä yhteisten tai omien järjestelmärajapintojen kautta.

Virhe ja hinnanalennus (27 §)

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan hinnanalennusta koskevat säännökset ovat toimineet hyvin. Se, että hinnanalennusta koskevia asioita ei ole juurikaan mennyt kuluttajavalituslautakuntaan (tai kuluttajariitalautakuntaan), johtunee osaltaan siitä, että erityisesti lain voimassaolon alkuvuosina niitä käsiteltiin usein yhdistyksen jäsenille järjestetyissä koulutustilaisuuksissa ja yhdistyksen jäsenlaitoksilleen antamissa neuvoissa ja lausunnoissa.

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys pitää perusteltuna ehdotusta, että vähäisiä keskeytyksiä tai laitteiston tavanomaisista korjaus- ja huoltotöistä aiheutuvia keskeytyksiä ei katsota vesihuollon virheeksi.

Vakiohyvitys (27 a ja b §)

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan vakiohyvitystä koskeva sääntely ei ole tarpeen vesihuollossa. Korvausvaatimuksiin voidaan parhaiten vastata hinnanalennusta ja vahingonkorvausta koskevien säännösten nojalla, jos asiakas ei saa palvelua, josta on maksanut, tai jos vesihuollosta aiheutuu vahinkoa.

Vakiohyvitystä perustellaan sillä, että se kannustaa panostamaan toimitusvarmuuteen. Vesihuoltolakiin on kuitenkin ehdotettu muita muutoksia (esim. varautuminen erityistilanteisiin), joilla tähdätään tähän samaan tavoitteeseen. Näin ollen vakiohyvityksen sisällyttäminen vesihuoltolakiin olisi ennen aikaista ja saattaisi toimia jopa varautumisen tavoitteiden vastaisesti.

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys pitää myönteisenä sitä, että vakiohyvitystä ei ole esitetty hulevesiviemä-röintiin, eikä se yhdistyksen näkemyksen mukaan soveltuisikaan siihen missään määrin. Hule-vesiviemärointi on palveluna ja verkostoltaan eri tyyppinen kuin vedenhankinta ja jäteveden viemä-röinti. Verkostoon voi kuulua osana myös avo-ojia, ja kiinteistö voi liittyä verkostoon avo-ojan kautta. Olisi yleensä mahdotonta päätellä, onko hulevesiverkosto ollut poissa toiminnasta yli 12 tuntia ja mitä kiinteistöjä toimintakatkos koskisi.

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys toteaa, että vesihuolto ei ole suoraan rinnastettavissa esim. sähköön, jossa vakiohyvitys on käytössä. Sähkön toimitus voidaan yleensä aloittaa ilman suurempia riskejä keskeytyksen jälkeen. Vesihuollossa toimituksen aloittaminen keskeytyksen jälkeen edellyttää usein laadun varmistamista, jotta terveysvaaran mahdollisuus voidaan sulkea pois, ja se vie oman aikansa.

Velvollisuus maksaa vakiohyvitystä voi osaltaan johtaa siihen, että esimerkiksi putkirikkotilanteen jälkeisestä talousveden laadun varmistamisesta tingitään siinä pelossa, että keskeytys ylittää vakiohyvityksen maksamiseen tarvittavat 12 tuntia. Ehdotettu 12 tuntia saattaa täytyä tietyissä keskeytystilan-teissa turhan nopeastikin, vaikka keskeytyksestä ei olisikaan juuri haittaa asiakkaalle.

Talousveden mikrobiologisen laadun varmistaminen analyysien kestää aina yli 12 tuntia. Näytteenotto ja tulosten odottaminen ennen vedentoimituksen aloittamista korjaustöiden jälkeen johtaisi siihen, että jouduttaisiin maksamaan vakiohyvitystä. Se olisi kohtuutonta, koska vesihuoltolaitos haluaa näytteenotolla varmistaa, että veden toimituksen aloittaminen on turvallista. Talousveden mikrobiologinen laatu varmistetaan näyttein ennen toimituksen aloittamista, kun putkirikon tai korjaustöiden yhteydessä voidaan epäillä hygienenistä riskiä.

Eräältä vesihuoltolaitokselta toimitettiin esimerkkejä tavallisimmista mikrobiologisista analyysistä ja analyysien tulosten valmistumisajoista:

Analyysi	Määrittymen menetelmä	kesto (h)	STM:n hyväksymä menetelmä
Perinteiset viljelymenetelmät			
Heterotrofinen pesäkeluku 22°C	SFS-EN ISO 6222	68	on
Koliformiset bakteerit 37°C	SFS 3016, 2001	48	on
Escherichia coli	SFS 3016, 2001	72	on
Ns. pikamenetelmät			
Koliformiset bakteerit 36°C ±2°C	Colilert-18 Quanti-Tray	18	on
Escherichia coli	Colilert-18 Quanti-Tray	18	on

Vesi- ja viemäriulaitosyhdistys toteaa, että jos vakiohyvitystä koskevat säännökset tulevat lakiin, vakiohyvityksen tulisi olla määrältään sellainen, että se ei aiheuttaisi tarvetta hinnankorotuksiin. Varsinkin pienten vesihuoltolaitosten kannalta vakiohyvityksen määrä voi olla suhteeton, kun sitä verrataan laitoksen liikevaihtoon. Todennäköisesti myös varautuminen vakiohyvitysriskiin vakuutuksien ollessa huomattavan kalliita. Vakuutuksessa jouduttaisiin varautumaan monesta eri syystä tapahtuviin veden ja jäteveden toimituksen keskeytyksiin, jos säännös toteutuisi ehdotetussa muodossa.

Jos säännösehdotus kaikesta huolimatta toteutuu, yhdistyksen näkemyksen mukaan korvaavien vesihuoltopalveluiden tarjoaminen keskeytyksen aikana tulee ottaa huomioon vakiohyvityksen määrässä, kuten 27 b §:n 3 momentissa on ehdotettukin.

Ylivoimainen este

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tärkeänä, että vakiohyvitystä ei tarvitsisi maksaa ylivoimaisen esteen tilanteissa, ja näin on 27 §:ssä ehdotettukin. Yhdistys on huolissaan siitä, että ylivoimaisen esteen mainitseminen ainoastaan yhden pykälän kohdalla saattaa synnyttää mielikuvan, että sitä ei otettaisi muiden osalta huomioon. Se on kuitenkin olennainen esim. vesihuoltolaitoksen vahingonkorvausvelvollisuutta arvioitaessa. Näin ollen ylivoimaisesta esteestä tulisi säätää kattavammin.

Hulevedet ja perustusten kuivatusvedet

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että hulevesien hallinnan keinojen monipuolistaminen ja sen seurauksena hulevesien hallinnan kokonaisvastuun siirtäminen kunnille on tärkeitä. Huleveden hallintaa koskevat säännökset soveltuvat parhaiten maankäyttö- ja rakennuslakiin, jossa säädetään muustakin maankäytöstä. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslakiin otettavat hulevesisäännökset ovat olennainen osa lainmuutosta. Säännösten muodostama kokonaisuus ratkaisee, onko lainmuutos hulevesien johtamisen kannalta onnistunut.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtaminen liittyy maankäyttöön ja kadunpitoon eikä se kuulu luontevasti vesihuoltolaissa tarkoitettuun vesihuoltoon. Näin ollen yhdistys pitää kannatettavana muutosta, jolla hulevedet jätetään vesihuollon käsitteen ulkopuolelle (esim. vesihuoltolain 2 § ja 3 § 1 kohta).

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää tärkeänä, että hulevesijärjestelmän rakentaminen perustuisi kunnan hyväksymään suunnitelmaan (maankäyttö- ja rakennuslain 90 d §). Suunnitelma on muun ohella tarpeen myös sellaisessa tilanteessa, että kunta hyväksyy vesihuoltolaitokselle hulevesiviemäröinnin toiminta-alueen (vesihuoltolain 6 a § 2 mom. 1 kohta).

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että hulevesien hallinta tulisi siirtää uusin säännöksin kokonaan kunnan vastuulle, kuten väliraportissa viime vuonna ehdotettiin. Nyt loppuraportissa oleva ehdotus on kompromissi, joka laadittiin väliraportin ehdotusten pohjalta.

Yhdistyksen näkemyksen mukaan sääntelyssä tulee huolehtia siitä, että vesihuoltolaitokselle ei voida antaa hulevesiin liittyviä tehtäviä vastoin laitoksen resursseja tai toimialaa. Laitoksen resurssien riittävyyden arviointi on otettu huomioon 6 a §:n 2 momentin 2 kohdassa. Lisäksi yhdistys katsoo, että esimerkiksi yksityisoikeudellista osakeyhtiötä tai osuuskuntaa ei tule voida lain nojalla pakottaa laajentamaan toimialaansa 6 a §:ssä tarkoitettussa tilanteessa. Tältä osin säännöstä on syytä vielä täydentää.

Niissä tapauksissa, joissa vesihuoltolaitos huolehtii hulevesiviemäröinnistä, vesihuoltolaissa tulee tulla mahdollisuus kustannukset kattaviin maksuihin. Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää ehdotuksessa olevaa vesihuoltolain 19 §:n muutosta ja uutta 19 a §:ää välttämättöminä, jotta tähän päästäisiin.

Lähtökohtana tulee olla, että hulevesiä ei johdeta jätevesiviemäriin ilman erityistä syytä ja että huleveden ja jäteveden erottelua on mahdollista toteuttaa. Hulevesien johtaminen yhdessä jäteveden kanssa voi aiheuttaa haittaa jätevesien johtamiselle ja käsittelylle esimerkiksi silloin, kun olosuhteet muuttuvat niin, että päällystetyn maanpinnan osuus lisääntyy, entistä suurempi osuus sadannasta jää imeytymättä ja hulevesien määrä kasvaa. Hulevesistä voi aiheutua mm. ylivuotoja pumppaamoilla viemärikapasiteetin ylityksessä tai häiriöitä ja ohituksia jätevedenpuhdistamolla. Lisäksi viranomaisten taholta tulee jatkuvasti paineita vesihuoltolaitoksia kohtaan hulevesien määrän vähentämiseen verkostossa ja puhdistamolla. Jätevedenpuhdistamoiden ympäristöluvuissa on vesihuoltolaitoksille määrätty velvoitteita vähentää sade-, vuoto- ja kuivatusvesien määrää verkostossa.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että liittämistä koskevaa 10 §:n 2 momenttia olisi syytä tarkistaa siten, että kiinteistöä ei saa liittää laitoksen jätevesiviemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi, jos kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan poistaa muuten asianmukaisesti. Ehdotetun vesihuoltolain 10 §:n 4 momentin mukaan hulevesiä ja perustusten kuivatusvesiä saa johtaa vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin vain, jos kunta on antanut tähän maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetun suostumuksen. Suostumuksen edellytyksenä tulisi olla myös tässä kohtaa, että kiinteistön hulevesiä ja perustusten kuivatusvesiä ei voida poistaa muuten asianmukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys katsoo, että maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettu 90 b §, jossa säädetäisiin hulevesien hallinnasta kiinteistöllä, on tarpeellinen. Hulevesien johtamisen kieltäminen jätevesiviemäriin ilman suostumusta on myös tärkeä osa säännöstä. Tosin tässä kohtaa on syytä harkita, pitäisikö vesihuoltolaitoksella olla kuultavaksi tulemista voimakkaammat mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätökseen. Lisäksi säännösten tulisi selvemmin tukea hulevesien erottelua jätevesistä.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasian päällikkö